

Nr 481.

Av herr **Bergh** och herr **Andersson, Lars**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för präster m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, angående löne- och pensionsreglering för präster m. m., föreslås bl. a.,

1. att till i pastoratet anställd präst, som vid sidan av tjänstgöring på egen befattning på grund av förordnande bestrider prästerlig tjänst i annat pastorat, skall under förordnandet utgå ett särskilt arvode (tjänstedubblersarvode) med 5 kronor per dag. (§ 29)
2. att kallortstillägg skall utgå, men att ödebygdstillägg ej skall förekomma (§ 31)
3. att språktillägg å resp. 200, 400 och 600 kronor skall utgå vid vissa tjänster (§ 32).

De sålunda föreslagna bestämmelserna komma att särskilt beröra prästerna i de delar av landet, som på grund av vidsträckthet, gles bebyggelse, otillräckliga kommunikationer och hårt klimat medföra de besvärligaste tjänstgörings- och levnadsförhållandena. Rekryteringen av präster till dessa trakter kan komma att ytterligare allvarligt äventyras, om icke kompensation beredes för med tjänstgöringen därstädes förenade särskilda olägenheter. Det kan i detta sammanhang vara anledning framhålla, att av läroverkens krisutredning återopade svårigheter att säkerställa rekryteringen av akademiskt utbildade lärarkrafter till de högre skolorna i Norrland avse orter, som av ödebygdspästerna måste anses vara eftersträfvansvärda.

1. I fråga om den föreslagna bestämmelsen om s. k. tjänstedubblersarvode kan förvisso göras gällande, att propositionen icke tagit vederbörlig hänsyn till tjänstgöringsförhållandena i de glesbebyggda delarna av landet, medan däremot den uppfattning, som i prästlönekommittén företrätts av reservanterna Berger och Helander och som delats av ett flertal remissinstanser, bättre ansluter sig till dessa förhållanden. Tjänstedubblersarvode bör utgå icke blott när vikariatsförordnande vid sidan av egen tjänst avser annat pastorat, utan även när förordnandet avser tjänstgöring inom annat kyrkobokföringsdistrikt. Att begränsa arvodesrätten till annat pastorat skulle, såsom Luleå domkapitel framhållit, få obilliga konsekvenser. Så skulle t. ex. en komminister i Gällivare kyrkby vid tjänstedubbling i det samma pastorat tillhörande Hakkas kyrkobokföringsdistrikt ej få åtnjuta särskilt arvode, fastän han för att fullgöra tjänsten i Hakkas skulle nödgas färdas 10,4 mil och där ha att ombesörja

pastoralvården för omkring 3 200 människor, medan däremot exempelvis en prästman i Vaksala pastorat inom ärkestiftet vid tjänstedubbling i Danmarks pastorat skulle få uppbära i särskilt arvode 5 kronor per dag, fastän han för ändamålet hade att färdas endast en mil och ombesörja pastoralvården för ytterligare blott omkring 1 100 personer.

2. Då frågan om borttagandet av nu utgående ödebygdstillägg beröres i annan motion och däri föreslås, att sådana tillägg fortfarande skulle få utgå ehuru minskade med belopp motsvarande de föreslagna kallortstilläggen, saknas här anledning att närmare diskutera detta avsnitt av propositionen. Till ytterligare belysning av frågan må här endast anföras, att i Luleå stift skulle ödebygdstilläggens borttagande medföra, att för omkring 40 ödebygdstjänster bleve lönerelationen försämrad i förhållande till icke ödebygdstjänster och att borttagandet skulle i realiteten hårdast drabba de ensligaste och följaktligen mest svårbesatta befattningarna.

3. Beträffande slutligen språktilläggen kan ifrågasättas, om de föreslagna beloppen utgöra resultatet av en riktig avvägning av ersättningen med hänsyn till särskilda utbildningskostnader och framför allt ökad arbetsbörda.

Såväl finska som lapska är förhållandevis svårlärt språk, vilkas inlärande kräver lång tid och dryga kostnader. Här bör påpekas, att för erhållande av ordinarie tjänst i flerspråkigt pastorat kräves färdighet i det främmande språket som behörighetsvillkor. Dessutom och framför allt medför tjänstgöringen i flerspråkiga pastorat en ökning av arbetsbördan, som icke kompenseras på annat sätt än genom dessa tillägg. Under år 1949 höllos t. ex. i Pajala pastorat av tre präster 94 gudstjänster på svenska, 118 på finska och 11 på både svenska och finska. År 1950 voro motsvarande tal 70, 130 och 4. Sådana förrättningar som dop, vigsel, jordfästning, sjukkommunion, hembesök, expeditionella ärenden m. m. måste ske på det språk vederbörande önskar. Genom giftermål eller annorledes flytta årligen finska medborgare i avsevärd omfattning in till särskilt torne-dalsförsamlingarna, och skrivelser till myndigheter i Finland rörande inflyttningsärenden och andra kyrkobokföringsfrågor måste i stor omfattning avfattas på finska språket. Om man tar i betraktande kostnaderna för tingstolkar och för vanligt översättningsarbete inses lätt, att de föreslagna tilläggen äro orimligt låga. I detta sammanhang torde även böra framhållas, att det icke blott med hänsyn till församlingsvården utan också med hänsyn till legitima riksintressen i en gränsbygd är angeläget, att de finskspråkiga församlingarna i vårt land äga ett högt kvalificerat prästerskap. Domkapitlet i Luleå har i ett yttrande över prästlönesakkunnigas förslag redogjort för de svårigheter, som allaredan äro förknippade med rekryteringen av flerspråkiga prästerliga tjänster. Domkapitlet har för sin del uttalat, att de föreslagna tilläggen icke komme att märkbart främja rekryteringen.

Propositionens förslag i fråga om språktilläggen synes ha rönt viss påverkan av en jämförelse med till vissa lärare däruppe utgående språktillägg. Med anledning därav synes böra framhållas, att någon jämförelse i fråga om utbildningskostnad och tjänstgöring svårigen över huvud kan göras, emedan färdighet i finska språket icke alls kräves av dessa lärare och någon undervisning i finska icke förekommer i folkskolan. Det blygsamma språktillägget åt vissa lärare är motiverat av det ökade besvär, som undervisningen i svenska medför i fråga om barn från finsktalande hem.

Domkapitlet i Luleå har för sin del föreslagit språktillägg åt präster med resp. 800, 1 000 och 1 200 kronor i stället för nu föreslagna 200, 400 och 600 kronor. De sammanlagda kostnaderna för ett genomförande av domkapitlets förslag skulle enligt dess beräkning uppgå till 32 600 kronor. Statens lönenämnd har föreslagit genomsnittligt 600 kronor. Ett genomförande av detta förslag enligt samma differentiering men med beloppen nedsatta till resp. 400, 600 och 800 kronor skulle enligt domkapitlets beräkning kosta 19 400 kronor. Kyrkomötet har för sin del uttalat sig för ett tillägg å 900 kronor.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta,

1. att s. k. tjänstedubblingstillägg med i propositionen föreslaget belopp måtte utgå, då präst förordnas att jämte egen tjänst uppehålla prästerlig befattning inom annan församling eller annat kyrkobokföringsdistrikt,

2. att s. k. språktillägg måtte utgå med resp. 800, 1 000 och 1 200 kronor.

Stockholm den 24 april 1951.

Ragn. Bergh.

Lars E. Andersson.
